



**UNDERVISNINGS
MINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET



Rundt om den forberedende grunduddannelse – FGU

Introduktion for fagprofessionelle

Indhold

Indledning	3
Formålet med FGU	4
Den uddannelsespolitiske målsætning	4
FGU er et samlet tilbud til målgruppen	4
Opbygningen af FGU	6
Kombinationsforløb kan bygge bro	7
FGU tilpasses fra starten den unge	7
Fakta om agu, pgu og egu	8
Den unge kan skifte spor	12
Forløbets varighed kan variere	12
FGU bryder barrierer	18
Samarbejdet med FGU-institutionerne	20
Vejen til FGU begynder med uddannelsesplanen	20
Forløbsplanen danner afsæt for den unges progression	23
Evaluerings skal følge og sikre progression	24

Rundt om den forberedende
grunduddannelse – FGU

Publikationen er udarbejdet af
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Januar 2019

Grafisk tilrettelæggelse: BGRAPHIC
Foto: Lars Skaaning, Poul Rasmussen,
Jakob Dall

ISBN www: 978-87-603-3209-8
ISBN tryk: 978-87-603-3213-5

Indledning

Den forberedende grunduddannelse (FGU) er til unge under 25 år med behov for en ekstra indsats for at kunne tage en ungdomsuddannelse eller et job.

Denne pjece er målrettet de fagprofessionelle, som er i kontakt med unge i målgruppen for FGU, fx medarbejdere i den kommunale ungeindsats, i jobcentre, socialforvaltninger, Ungdommens Uddannelsesvejledning, boligsociale medarbejdere m.fl. Pjecen er tænkt som et kort opslagsværk, der giver indblik i formål med og opbygning af FGU samt i samarbejdet mellem den kommunale ungeindsats og FGU-institutionerne.

Det er de fagprofessionelle i den kommunale ungeindsats, som skal vurdere, om en ung er i målgruppen for FGU. Hvis den unge er det, skal ungeindsatsen og den unge sammen udarbejde en uddannelsesplan, der inddrager den unges ønsker og tager højde for den unges forudsætninger og behov. For unge i målgruppen vil FGU fremover være hovedvejen mod ungdomsuddannelse eller job.

På FGU indgår de unge i en fleksibelt tilrettelagt undervisning med tre spor, der samler almene fag, værkstedsundervisning og praktik.

FGU kan rumme unge med brug for en individuel indsats. Det er uddannelsen indrettet efter. Den er også indrettet efter, at mange af de unge på FGU vil have nytte af at være i kontakt med erhvervslivet, fx i praktik eller erhvervstræning. Nogle vil desuden have brug for specialpædagogisk støtte.

God læselyst!

Læsevejledning og indeks

Publikationen er bygget op i tre hovedafsnit:

1. Formålet med FGU
2. Opbygningen af FGU
3. Samarbejdet med FGU-institutionerne.

Publikationen kan læses fra ende til anden, eller den kan bruges som opslagsværk. Brug eventuelt indekset her til at finde netop det emne, som du søger viden om:

	Side
Afsøgningsforløb	7 & 15
Almen grunduddannelse (agu)	8
Basisniveau	15
Erhvervsgrunduddannelse (egu)	11
Erhvervstræning	12
Evaluerings	24
Faglige niveauer	16
Finansiering	24
Fleksible forløb	12
Forløbsplan	23
Kombinationsforløb	7
Lovgivning	25
Målgruppe	4, 5, 18 & 19
Målgruppevurdering	5
Produktionsgrunduddannelse (pgu)	10
Progression	24
Samarbejdet med FGU-institutionerne	20
Specialpædagogisk støtte	19
Særlige behov	13
Uddannelsesplan	21
Uddannelsespolitisk målsætning	4
Virksomhedspraktik	12
Virksomhedssamarbejde	12

Formålet med FGU

FGU tilbyder fleksible uddannelsesforløb til unge med forskellige forudsætninger og behov. Forløbene skal styrke de unges kompetencer og motivation og åbne døren for dem til ungdomsuddannelse og job.

FGU er en forberedende grunduddannelse, som skal udvikle og styrke faglige, personlige og sociale kompetencer hos unge under 25 år. Målet er, at de unge hurtigst muligt kan komme i ungdomsuddannelse eller job.

Den uddannelsespolitiske målsætning

I et større perspektiv er formålet med FGU at bidrage til, at alle unge har gennemført en ungdomsuddannelse eller er kommet i beskæftigelse, når de er fyldt 25 år. Konkret lyder de uddannelsespolitiske målsætninger:

- I 2030 skal mindst 90 procent af de 25-årige have gennemført en ungdomsuddannelse.
- I 2030 skal andelen af unge op til 25 år, som ikke har tilknytning til uddannelse eller arbejdsmarkedet, være halveret.

FGU er et tilbud, som den kommunale ungeindsats kan gøre brug af for at indfri målsætningerne.

Den kommunale ungeindsats skal arbejde tæt sammen med FGU-institutionerne. Samarbejdet skal tage udgangspunkt i uddannelsesplanen og kan fx indeholde oplysninger om den unges progression og eventuelle frafald. Alle unge under 25 år, der hverken er i gang med eller har gennemført en ungdomsuddannelse, har ret til en uddannelsesplan.

FGU er et samlet tilbud til målgruppen

FGU er udviklet til at rumme unge med forskellige forudsætninger, ønsker og behov. Fælles for de unge er, at de har brug for en ny vej for at komme i erhvervsuddannelse, gymnasial uddannelse eller beskæftigelse. Nogle skal have løftet deres faglige niveau, så de opfylder adgangskravene. Andre har brug for at udvikle sig personligt eller socialt.

Unge i målgruppen for FGU skal som udgangspunkt være under 25 år. I særlige tilfælde kan unge over 25 år dog blive optaget på FGU. Det kan ske, hvis kommunen vurderer, at FGU vil være det bedste tilbud til de unge.

Unge er derudover ikke i målgruppen for FGU, hvis de har gennemført en ungdomsuddannelse eller har fast og varig tilknytning til arbejdsmarkedet.

” Mange unge har svært ved at sætte ord på, hvorfor de ikke ved, hvad de vil, og hvorfor de ikke har motivationen. Nogle har nederlag med sig, andre har ikke. Nogle har brug for tid til at modnes.

Jeanette Lystrup, vejleder,
Ringsted Kommune



Unge i målgruppen for FGU er af forskellige personlige, sociale eller faglige årsager ikke gået den lige vej mod ungdomsuddannelse og job. Dårlige oplevelser med skolesystemet eller andre nederlag kan fx have holdt dem fra ungdomsuddannelse eller job. Mange i målgruppen er i tvivl om, hvad de kan, og hvilke muligheder de har. Mange mangler desuden motivation i forhold til fremtiden.

Med i målgruppen for FGU er også unge med et særligt behov for støtte. Fx unge med ordblindhed, misbrugsproblemer, psykiske problemer eller andre personlige og sociale udfordringer. Udfordringer, der gør dem ekstra udsatte for ikke at gennemføre en ungdomsuddannelse.



TJEKLISTE Målgruppevurdering

Det er din opgave i den kommunale ungeindsats, fx som vejleder, at vurdere, om de unge er i målgruppen for FGU.

Målgruppevurdering skal tilbydes til:

- ✓ unge under 25 år, der ikke har gennemført en ungdomsuddannelse, og som ikke er i fast og varig beskæftigelse
- ✓ unge, som er underlagt 15-17-åriges pligt til at være i uddannelse eller beskæftigelse
- ✓ unge over 25 år, hvis du og den unge vurderer, at FGU er det mest relevante og virksomme tilbud.

Hvis en ung bliver vurderet til ikke at tilhøre målgruppen for FGU, kan han eller hun søge om en ny målgruppevurdering efter seks måneder.

Opbygningen af **FGU**

FGU er bygget op med god plads til forskellige unges individuelle kompetencer og behov. Undervisningsformen er varieret og foregår i de tre spor agu, egu og pgu.

På FGU er praksis, produktion og praktik centrale omdrejningspunkter for undervisningen. Det betyder, at den faglige undervisning tilrettelægges omkring praksis i agu, omkring produktion i pgu og omkring praktik i egu, og at alle elever oplever stor variation i hverdagen på FGU-institutionen.

Uddannelsen vil for de fleste unge starte med et basisniveau som introduktion til et efterfølgende uddannelsesspor. Nogle gennemgår et afsøgningsforløb som det første, mens andre unge begynder direkte på et de tre uddannelsesspor på FGU:

- **almen grunduddannelse (agu)**
- **produktionsgrunduddannelse (pgu)**
- **erhvervsgrunduddannelse (egu).**

Læs mere om de tre spor på s. 8-11.



Afsøgningsforløb på FGU

Hvis en ung er uafklaret, omkring hvilket af de tre spor på FGU han eller hun skal vælge, og samtidig vurderes at være en potentiel FGU-elev, kan kommunen tilbyde den unge et FGU-afsøgningsforløb.

Et afsøgningsforløb kan kvalificere kommunens vurdering af, om FGU er det rette tilbud for den unge. Afsøgningsforløbet varer op til to uger.

Kombinationsforløb kan bygge bro

Der er mulighed for at kombinere undervisningen på FGU med elementer fra kompetencegivende ungdomsuddannelser og arbejdsmarkedsuddannelser, herunder ikke mindst erhvervsuddannelser. Det foregår på såkaldte kombinationsforløb, hvor de unge fx undervises på en erhvervsskole, et gymnasium, en højskole eller andet som en del af FGU-forløbet.

Kombinationsforløb kan give god mening fagligt set. Samtidig får unge på kombinationsforløb en chance for at stifte bekendtskab med ungdomsuddannelser og vænne sig til de krav, der stilles der.

FGU tilpasses fra starten den unge

FGU er et fleksibelt tilrettelagt forløb. Det betyder, at unge får forløb, der tager direkte udgangspunkt i den enkeltes behov, ønsker og kompetencer. Den kommunale ungeindsats angiver i uddannelsesplanen, hvad den unge skal opnå på sit FGU-forløb.

Når den kommunale ungeindsats har vurderet, at den unge er i målgruppen for FGU, skal ungeindsatsen overlevere uddannelsesplanen til FGU-institutionen. På den baggrund udarbejder FGU-institutionen en forløbsplan. I forløbsplanen finder institutionen og den unge sammen frem til, hvilken retning, hvilke fag, og hvilke niveauer den unge skal begynde på. Ethvert FGU-forløb indledes med, at den unge får sit dansk- og matematikfaglige niveau vurderet, og at forløbsplanen udarbejdes.

Hverdagen består af både undervisning og fællesskab

FGU skal være en uddannelse med et stærkt ungdomsmiljø. FGU-institutionernes skoler danner ramme om et attraktivt socialt liv og byder på både ekskursioner, idræt og andre sociale arrangementer. Institutionerne kan fx også understøtte det sociale liv med en madordning på skolen, eventuelt som en del af produktionen fra skolens køkkenværksted.

Skolerne er forpligtet til at fremme sundhed og god ernæring ved at tilbyde et eller flere daglige måltider og præsentere de unge for gode livsvaner, fx i forhold til motion og døgnrytme.

Fakta om agu

Hvad

Den almene grunduddannelse (agu) indeholder praksisrettet undervisning i almene fag.

Den unge skal på agu deltage i undervisning i dansk, matematik og enten identitet og medborgerskab eller PASE (Privatøkonomi, Arbejdslære, Samarbejdslære, Erhvervslære) samt et valgfrit fag.

Hvorfor

Agu skal gøre den unge klar til en erhvervsfaglig eller gymnasial uddannelse eller hf. Undervisningen skal gøre det teoretiske eller abstrakte håndgribeligt og virkelighedsnært. Det betyder typisk, at undervisningen kobles til de projekter eller temaer, eleverne arbejder med, så teori bliver sat i tæt forbindelse med praksis.

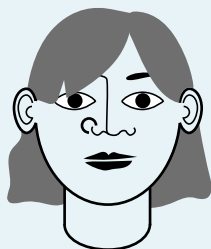
Hvordan

Den unge kan gå til afsluttende prøve i de almene fag på de niveauer, som fagene udbydes på (G-, E- eller D-niveau). Prøverne bedømmes med en karakter efter 7-trinsskalaen.

En afsluttende prøve kan alt afhængig af fag eller fagligt tema bestå af enten en praktisk prøve over flere dage, en praktisk prøve på én dag eller en portfolioprøve.

Prøveformen er fastlagt i læreplaner. Hvis der i en læreplan er angivet flere mulige prøveformer, er det FGU-institutionen, der vælger, hvilken prøveform institutionen anvender for eleverne. Prøveformen vælges, inden undervisningen påbegyndes.

Der er normalt optag på agu to gange om året.



Eksempel: Malou vil arbejde i turistfaget og begynder på agu

Malou er 20 år, og hun går på agu. Hun drømmer om at blive serviceøkonom og arbejde i turistfaget. Måske på et hotel.

Hun trivedes ikke godt, mens hun gik i folkeskole. Hun havde rigtigt meget fravær, og da hun gik ud af 10. klasse, bestod hun kun dansk.

Efter et par år, hvor hun arbejdede i Spanien, er motivationen for at få en uddannelse vendt tilbage.

På agu kan hun få dansk, matematik og engelsk på et niveau, så hun kan komme videre på en ungdomsuddannelse. Hendes plan er at tage en hf. Det er første skridt på vej mod drømmejobbet.



Agu giver adgang til en ungdomsuddannelse

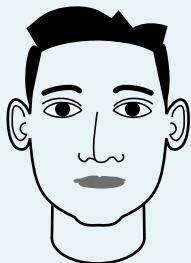
Unge på agu kan opnå kompetencer til at blive optaget på fx hf ved at bestå de fag, der indgår i almen forberedelseseksamen, dvs. dansk eller dansk som andetsprog, engelsk og matematik på D-niveau og samfundsfag og naturfag på mindst G-niveau. Unge, der har bestået de fag, får et afsluttende uddannelsesbevis, som dokumenterer, at de opfylder adgangskravene for optagelse på hf.

Fakta om pgu

Hvad

Produktionsgrunduddannelsen (pgu) er bygget op omkring et fagligt tema med værkstedsundervisning. Pgu henvender sig primært til unge, der har en praktisk læringstilgang. Undervisningen er derfor fordelt på 2/3 produktion og 1/3 teori.

Den unge skal på pgu deltage i undervisning i dansk, matematik og PASE (Privatøkonomi, Arbejds lære, Samarbejds lære, Erhvervslære) foruden undervisning i et fagligt tema. Der er derudover mulighed for valgfag, fx engelsk eller samfundsfag.



Eksempel:
Amin går på pgu for at blive fitnessstræner

Hvorfor

Formålet med pgu er at gøre den unge klar til en erhvervsuddannelse eller til ufaglært beskæftigelse. Værkstedsundervisningen retter sig mod de erhvervsuddannelser, som naturligt indgår i hvert enkelt fagligt tema, men kan også i begrænset omfang være af mere kreativ art, fx musikværksted.

Hvordan

Den unge kan afslutte det faglige tema med en prøve på FGU 3-niveau, når læreren vurderer, at han eller hun er klar. Prøven bedømmes bestået/ikke bestået.

Hvis den unge ønsker at afslutte sit forløb i et fagligt tema, uden at læreren har vurderet den unge klar til den afsluttende prøve, bedømmer læreren den unge bestået/ikke bestået ud fra FGU 1 eller FGU 2-niveau.

Den unge kan gå til afsluttende praksisrettet prøve i de almene fag på de niveauer, som fagene udbydes på (G-, E- eller D-niveau). Prøverne bedømmes med en karakter efter 7-trinsskalaen.

En afsluttende prøve kan alt afhængig af fag eller fagligt tema bestå af enten en praktisk prøve over flere dage, en praktisk prøve på én dag eller en portfolioprøve.

Prøveformen er fastlagt i læreplaner og fagbilag. Hvis der i den enkelte læreplan og fagbilag er angivet flere mulige prøveformer, er det FGU-institutionen, der vælger, hvilken prøveform institutionen anvender for eleverne. Prøveformen vælges, inden undervisningen påbegyndes.

Der er normalt optag på pgu to gange om året.

Amin er 17 år, og han går på pgu med fokus på sundhed og ernæring. Længe var han i tvivl om, hvad han ville – men en praktik i et fitness-center hjalp ham på vej: Han vil være fitnessstræner.

I 6. klasse fik Amin en ADHD-diagnose. Alle syntes, han var vild, også hans mor og far. Han røg ud og ind af skoler hele tiden.

På et tidspunkt begyndte han at ryge en masse hash med sine venner.

Det er kun træning, der kan få ham til at få det lige så godt, som hashen kan.

En vejleder i kommunen gav ham idéen om at begynde på pgu. Først var Amin ikke meget for det. Men udsigten til at få en uddannelse og komme til at bruge sin krop endnu mere overbeviste ham. Nu er han også ved at drosle ned på hashen, så han kan begynde på EUD, når han er færdig med pgu.

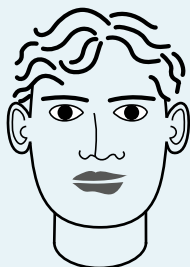
Fakta om egu

Hvad

Erhvervsgrunduddannelsen (egu) er en kombination af praktik og skoleforløb. Den kommunale ungeindsats aftaler praktikforløbet med en virksomhed og den unge.

Ved siden af praktikken deltager den unge i et skoleforløb med undervisning i et fagligt tema og i fag, der er relevante for praktikken. Undervisningen i forløbet er fordelt på 2/3 praktik og 1/3 teori.

Ud over de fagligt relevante temaer og fag kan skoleforløbene indeholde dansk, matematik og PASE (Privatøkonomi, Arbejdslære, Samarbejds-lære, Erhvervslære).



Eksempel:

Oliver vil være landmand, og egu hjælper ham på vej

Hvorfor

Formålet med egu er at give den unge konkret erfaring og kompetencer, der forbereder den unge til beskæftigelse eller eventuelt til en erhvervsuddannelse.

Hvordan

Det faglige tema kan afsluttes med en prøve på FGU 3-niveau, når læreren og praktikvirksomheden vurderer, at den unge er klar. Prøven bedømmes bestået/ikke bestået.

Hvis den unge ønsker at afslutte sit forløb i et fagligt tema før den afsluttende prøve, uden at læreren og praktikvirksomheden har vurderet den unge klar til den afsluttende prøve, bedømmer læreren den unge bestået/ikke bestået ud fra FGU 1 eller FGU 2-niveau.

Den unge kan gå til afsluttende praksisrettet prøve i de almene fag på de niveauer, fagene udbydes på (G-, E- eller D-niveau). Prøverne bedømmes med en karakter efter 7-trinsskalaen.

En afsluttende prøve kan alt afhængig af fag eller fagligt tema bestå af enten en praktisk prøve over flere dage, en praktisk prøve på én dag eller en portfolioprøve.

Prøveformen er fastlagt i læreplaner og fagbilag. Hvis der i den enkelte læreplan og fagbilag er angivet flere mulige prøveformer, er det FGU-institutionen, der vælger, hvilken prøveform institutionen anvender for eleverne. Prøveformen vælges, inden undervisningen påbegyndes.

Skoleforløbene kan derudover helt eller delvist bestå af kombinationsforløb.

Der er mulighed for optag på egu hele året, når den kommunale ungeindsats har fundet en praktikplads i samarbejde med den unge.

Oliver på 19 år har vidst, at han vil være landmand, siden han i 7. klasse kom i praktik i et landbrug.

En undersøgelse viste i 8. klasse, at Olivers kognitive niveau er under normalområdet. Han fik lov at tage et 11. skoleår i en specialklasse, men forlod alligevel folkeskolen uden at bestå hverken dansk eller matematik.

På egu fortsætter han sin praktik i landbruget. Den har været i gang siden 7. klasse. Og han har fået bedre fat i dansk og matematik, fordi han bruger det direkte i praktikken. Fx til at regne fodermængder ud.

Hvis alt går, som det skal, vil Oliver senere begynde på EUD for at blive landbrugsassistent.

Den unge kan skifte spor

Der er gode muligheder, hvis den unge undervejs i sit forløb ønsker at skifte uddannelsesspor eller får nye mål for uddannelse eller job.

Ændringer uden økonomiske konsekvenser kan institutionen nøjes med at orientere den kommunale ungeindsats om. Fx hvis den unge ønsker at skifte uddannelsesspor, uden at uddannelsesmålet eller den samlede varighed af forløbet ændres.

Den unge skal drøfte eventuelle ændringer med en vejleder eller lærer på FGU-institutionen. Hvis den unges uddannelsesmål eller længden på forløbet skal ændres, vil det have økonomiske konsekvenser for kommunen. Derfor skal den kommunale ungeindsats justere og godkende sådanne ændringer samt opdatere uddannelsesplanen.

Forløbets varighed kan variere

Den kommunale ungeindsats fastlægger varigheden af den unges forløb. Det sker ud fra en vurdering af den unges faglige, sociale og personlige forudsætninger. Sammen med den unge opstiller den kommunale ungeindsats mål for, hvordan den unge kan udvikle sine kompetencer på FGU, og hvor lang tid det skal tage. Som udgangspunkt kan uddannelsen vare op til to år.

Den unges forløb kan forlænges, hvis den kommunale ungeindsats vurderer, at særlige pædagogiske, faglige eller personlige forhold gør sig gældende. Der er i så fald ingen begrænsninger i forhold til forlængelse. Dog kan der være begrænsninger i forhold til institutionens samlede årselevtal.

Et forløb kan fx forlænges, hvis den unge:

- Er ramt af sygdom, har et misbrug eller på anden måde er særligt udsat
- Lige mangler det sidste for at kunne få et uddannelsesbevis
- Er i risiko for at falde fra uddannelsen på grund af pauser mellem indsatser.



Virksomhederne kan kvalificere de unges valg

For nogle unge kan konkret erfaring fra virksomheder give motivation til at udvikle sig og lære nyt. Virksomhederne i lokalområdet omkring en FGU-institution spiller derfor en væsentlig rolle i forhold til unge, der skal i virksomhedspraktik eller erhvervstræning.

Virksomhedspraktik og erhvervstræning kan give konkrete billeder på, hvad det vil sige at arbejde med et bestemt fag og have sin dagligdag på en arbejdsplads. Det kan være lige dét, der motiverer og inspirerer unge til en ungdomsuddannelse.

Det er en opgave for den kommunale ungeindsats at åbne døren til virksomhedspraktikker. En virksomhedspraktik er en lønnet praktik i en virksomhed. Virksomhedspraktikker udgør 2/3 af uddannelsesforløbet for elever i FGU-sporet egu.

FGU-institutionen står for at arrangere erhvervstræning. Erhvervstræning forløber over op til to uger ad gangen og højst fire uger per halve år. Erhvervstræning kan bruges på FGU-basisforløbet og vil ellers være en mulighed på agu og pgu.



FGU tager hensyn til særlige behov

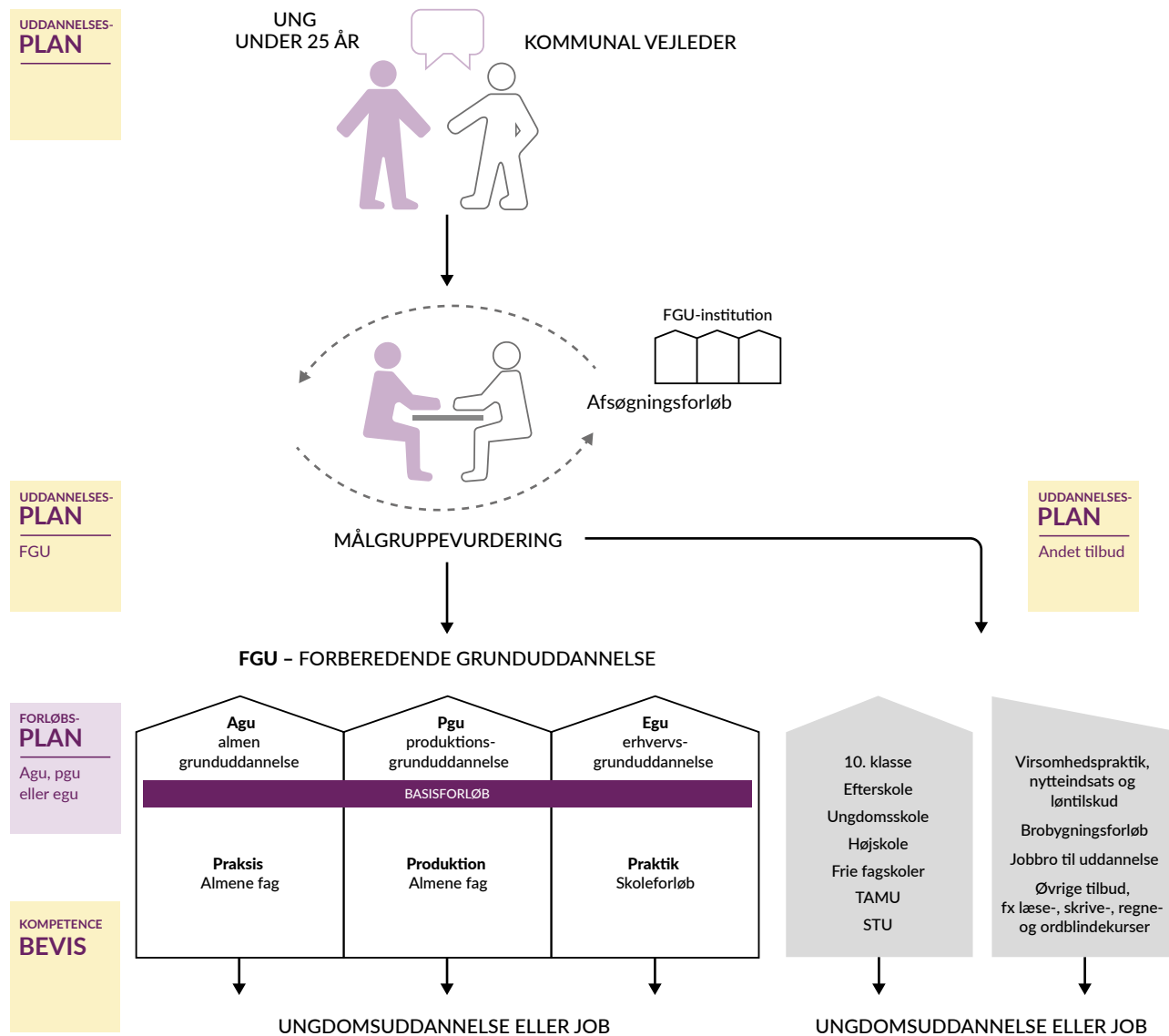
Alle unge på FGU skal inkluderes i fællesskabet, samtidig med at der bliver taget hensyn til den enkeltes behov.

De unge kan bl.a. trække sig tilbage og arbejde individuelt i perioder, hvis de har behov for det. Der er heller ikke krav om, at de skal gennemføre et niveau i løbet af en bestemt tid.

Unge, der har brug for særlige hensyn og ikke kan deltage i bestemte undervisningsformer, bliver støttet i, skridt for skridt, at håndtere deres udfordringer. Målet er, at de bliver i stand til at deltage på lige fod med andre unge.



Den unges vej til FGU



De unge kan gå til prøve på 9. classes niveau og to niveauer derover

De faglige niveauer på FGU giver de unge mulighed for at gå til prøve i relevante fag på 9. klasse-, 10. klasse- og et niveau over 10. klasseniveau. I alle tre spor kan de unge gå til prøve i almene fag på G-, E- eller D-niveau, der bedømmes ud fra 7-trinsskalaen. På pgu og egu kan de unge gå til prøve i faglige temaer på FGU 3-niveau.

Den unge kan gå ad tre indgange til FGU

1. Afsøgningsforløb

Hvis en ung er uafklaret, kan den kommunale ungeindsats sætte et afsøgningsforløb i gang. Afsøgningsforløbet kan vare i op til to uger og foregår på FGU-institutionen. I afsøgningsforløbet kan den unge få erfaring med forskellige fagområder og få vurderet sit niveau i dansk og matematik.

Den unge behøver ikke være målgruppevurderet til FGU inden afsøgningsforløbet. Afsøgningsforløbet kan indgå som en forberedende del af målgruppevurderingen og uddannelsesplanen.

2. Basis

Basis er indgangen for unge, som ifølge deres uddannelsesplan har brug for kortere forløb, eller som begynder på et tidspunkt uden for de to årlige optag på sporene. Der er løbende optag på basis – den unge kan begynde, når hun eller han er klar.

For de fleste vil basisindgangen være en introduktion til det uddannelsesspor, den unge skal starte på efterfølgende. Det faglige indhold på basis omfatter derfor undervisning, der er relevant for det efterfølgende spor. Hvis den unge fx skal fortsætte på agu, samles undervisningen omkring praksis, hvor den for pgu og egu samles på et værksted. Den unge modtager undervisning på det niveau, der passer fagligt til den enkelte.

3. De tre spor

De tre spor agu, pgu og egu har optag to gange årligt. Optagelse på et spor giver den unge mulighed for at gennemføre forløbet på et mere fast og stabilt hold. På samme måde som i basis kan den unge modtage undervisning på alle niveauer i almene fag og faglige temaer. Målene for undervisningen er defineret i den enkelte unges uddannelsesplan. De kan både omfatte personlige, sociale og faglige mål.

Agu byder på praksisrettet undervisning i almene fag og gør den unge klar til en erhvervsfaglig eller gymnasial uddannelse, fx hf.

Det faglige indhold i pgu og egu bygges op inden for faglige temaer med enten værkstedsundervisning eller praktik og skal fortrinsvist gøre den unge klar til en erhvervsuddannelse.



Der er løbende optag

Unge i målgruppen for FGU kan løbende optages på basis. De kan på den måde få tilknytning til uddannelsen, når de er klar. Efterfølgende kan de overgå til et af de tre spor ved undervisningsstart to gange om året.

Den unge kan gå ad tre indgange til FGU

Både basis og de tre uddannelsesspor kan indeholde undervisning i almene fag og faglige temaer. Et fagligt tema er fx *Mad og ernæring* eller *Motor og mekanik*. Temaerne danner rammen om det værksted, hvor undervisningen foregår.

De almene fag udbydes på et introducerende niveau og tre efterfølgende niveauer (G, E og D). De faglige temaer udbydes på samme måde med et introducerende niveau og tre efterfølgende niveauer (FGU 1, FGU 2 og FGU 3). Både niveauerne G, E og D og FGU 1, FGU 2 og FGU 3 svarer til niveau 1, 2 og 3 i kvalifikationsrammen for livslang læring også kaldet NQF (se illustration nedenfor). Det skal fremgå af den unges forløbsplan, hvilket spor, hvilke fag og faglige temaer, samt hvilke niveauer den unge skal indgå på.

Den unge kan fx opnå kompetencer til at blive optaget på hf ved at bestå dansk eller dansk som andetsprog, engelsk og matematik på niveau D og samfundsfag og naturfag på mindst niveau G.

For at blive optaget på en erhvervsuddannelse skal den unge som udgangspunkt have bestået 9. klasses afgangseksamen. Hvis den unge ikke har bestået afgangseksamen, men opnået 02 i dansk og matematik på G-niveau, er det muligt at blive optaget via en samtale.

Når en ung afslutter et forløb på minimum 12 uger, modtager hun eller han et kompetencebevis. Beviset dokumenterer de faglige, sociale og personlige kompetencer, den unge har opnået.

Se også tabellen på næste side.

Faglige niveauer

Den unges forløb kan tilrettelægges med udgangspunkt i 12 forskellige faglige temaer og ni almene fag, som udbydes på de niveauer, der fremgår af tabellen nedenfor.

		NQF niveau	
Ph.D.		8	
Kandidat/master		7	
Bachelor		6	
Akademiuddannelse		5	
Gymnasial uddannelse	Erhvervsuddannelse	4	
		3	D FGU 3
10. klasse	FGU	2	E FGU 2
0.-9. klasse		1	G FGU 1
			Almene fag Faglige temaer

Faglige temaer og almene fag i FGU

	Faglige temaer	Spor	Niveau
1	Omsorg og sundhed	pgu, egu	Intro, FGU 1, FGU 2 og FGU 3
2	Handel og kundeservice	pgu, egu	Intro, FGU 1, FGU 2 og FGU 3
3	Turisme, kultur og fritid	pgu, egu	Intro, FGU 1, FGU 2 og FGU 3
4	Musisk og kunstnerisk produktion	pgu, egu	Intro, FGU 1, FGU 2 og FGU 3
5	Mad og ernæring	pgu, egu	Intro, FGU 1, FGU 2 og FGU 3
6	Miljø og genbrug	pgu, egu	Intro, FGU 1, FGU 2 og FGU 3
7	Jordbrug, skovbrug og fiskeri	pgu, egu	Intro, FGU 1, FGU 2 og FGU 3
8	Byg, bolig og anlæg	pgu, egu	Intro, FGU 1, FGU 2 og FGU 3
9	Kommunikation og medier	pgu, egu	Intro, FGU 1, FGU 2 og FGU 3
10	Motor og mekanik	pgu, egu	Intro, FGU 1, FGU 2 og FGU 3
11	Service og transport	pgu, egu	Intro, FGU 1, FGU 2 og FGU 3
12	Industri (plast, metal m.m.)	pgu, egu	Intro, FGU 1, FGU 2 og FGU 3

	Almene fag	Spor	Niveau
1	Dansk	agu, pgu, egu	Intro, G, E og D
2	Dansk som andetsprog	agu, pgu, egu	Intro, G, E og D
3	Engelsk	agu, pgu, egu	Intro, G, E og D
4	Identitet og medborgerskab	agu, pgu, egu	G
5	Matematik	agu, pgu, egu	Intro, G, E og D
6	Naturfag	agu, pgu, egu	Intro, G, E og D
7	PASE*	agu, pgu, egu	G
8	Samfundsfag	agu, pgu, egu	Intro, G, E og D
9	Teknologiforståelse**	agu, pgu, egu	G

*Privatøkonomi, Arbejdslære, Samarbejds-lære, Erhvervslære.

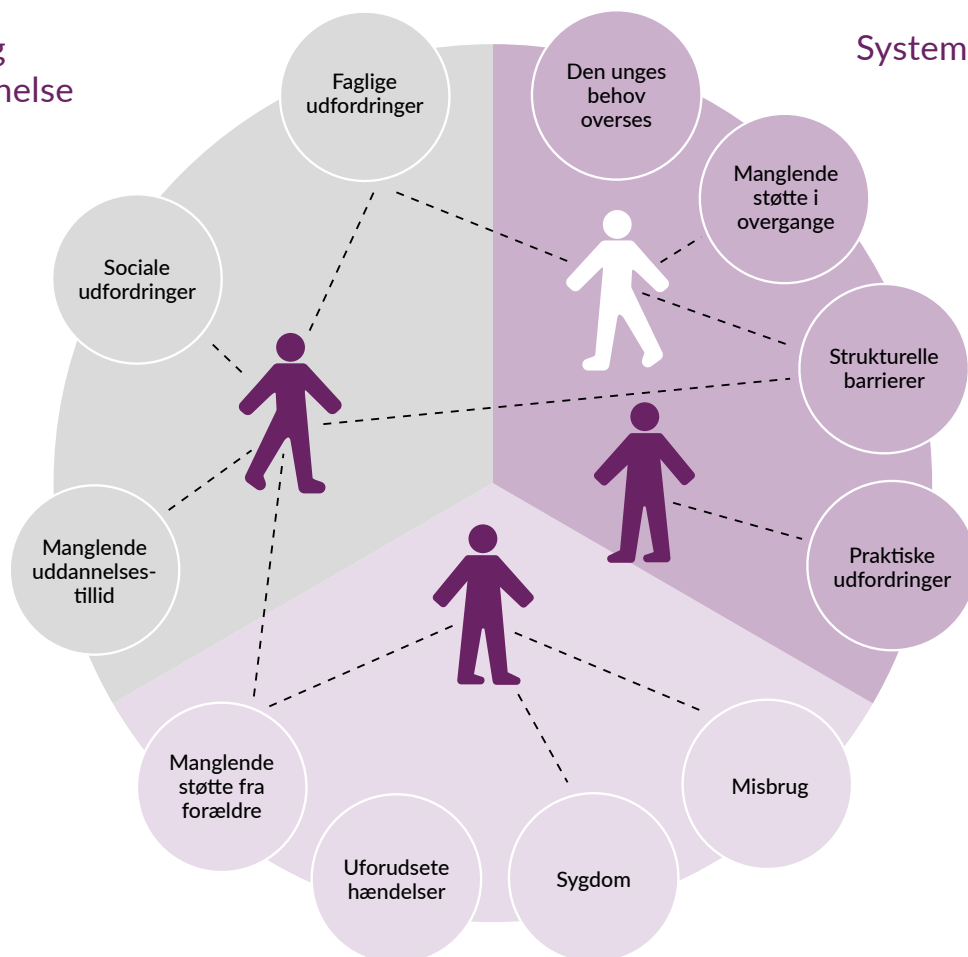
**Valgfrit for institutionerne af udbyde.

FGU bryder barrierer

Unge i målgruppen for FGU har typisk andre udfordringer, end at de ikke har en ungdomsuddannelse eller er i job. De kan fx have ordblindhed, misbrugsproblemer eller psykiske problemer. FGU er tilrettelagt med plads til, at de unge kan tage et vigtigt skridt mod uddannelse eller job – selvom de samtidig skal håndtere deres udfordringer.

Målgruppens typiske udfordringer

1. Skolegang og uddannelse



2. Familie og livssituation

Illustrationen stammer fra 'De unge i målgruppen for forberedende tilbud', EVA Danmarks Evalueringsinstitut, 2016 (s. 33).

Målgruppens typiske udfordringer

1. Skolegang og uddannelse

Målgruppen for FGU kan have:

- *Faglige udfordringer*, herunder svage boglige forudsætninger, og udfordringer som følge af funktionsnedsættelser, fx ordblindhed
- *Sociale udfordringer*, fx problematiske sociale relationer til jævnaldrende
- *Personlige udfordringer* så som manglende tro på, at de kan gennemføre en uddannelse, og lav tillid til, at systemet kan hjælpe.

Derfor er der i FGU:

- ✓ Et konkret mål om job eller uddannelse på trods af barrierer
- ✓ Et inkluderende læringsmiljø
- ✓ Hold- og arbejdsfællesskab
- ✓ Praksisorienteret undervisning
- ✓ Parallelt fokus på personlig, social og faglig progression
- ✓ Specialpædagogisk støtte efter behov
- ✓ Ordblindeundervisning.

2. Familie og livssituation

Unge i målgruppen for FGU kan opleve:

- *Manglende støtte fra forældre*, hvilket fx kan betyde, at de unge ikke har nogen at tale med om uddannelse og uddannelsesvalg. Nogle unge i målgruppen er desuden ensomme
- *Uforudsete hændelser*, herunder sygdom eller dødsfald i nærmeste familie eller omgangskreds
- *Sygdom* så som anoreksi, depression og angst
- *Misbrug*, fx hashmisbrug.

Derfor er der i FGU:

- ✓ Nært samarbejde med den kommunale ungeindsats
- ✓ Samarbejde med lokale foreninger og forældre
- ✓ Mulighed for nedsat tid.

3. Systemet omkring de unge

I forhold til systemet kan unge i målgruppen for FGU opleve:

- *At deres behov overses*, hvis fx vejledere, socialrådgivere, mentorer, behandlere eller andre professionelle mangler tid til at hjælpe og tænke i helheder
- *Manglende støtte i overgange*, fx mellem skoletilbud og fra behandlingssystem til uddannelsessystem
- *Strukturelle barrierer* så som manglende praktikplads
- *Praktiske udfordringer i hverdagen*, herunder begrænset økonomi eller geografiske afstande fra bopælen til uddannelsen.

Derfor er der i FGU:

- ✓ Individuel forløbsplan
- ✓ Erhvervstræning og virksomhedspraktik
- ✓ Kombinationsforløb
- ✓ Samarbejde med den kommunale ungeindsats – det sikrer helhedsorientering, sammenhæng på tværs af forvaltningsområder og kontaktpersonordning for den unge.

Der er mulighed for specialpædagogisk støtte

Unge med særlige behov så som ordblindhed, psykiske eller fysiske vanskeligheder, udviklingsforstyrrelser og syns- og hørenedsættelse kan få specialpædagogisk støtte (SPS) i alle spor på FGU.

På uddannelsen er det muligt at benytte alternative deltagelses- og evalueringsformer og relevant SPS-støtte, herunder instruktion i brug af hjælpemidler. FGU tilbyder også specialundervisning, der sigter

mod at udvikle unges læse- og skrivefærdigheder. Unge, der vurderes at kunne være ordblinde, skal tilbydes en ordblindetest af den kommunale ungeindsats. Hvis den unge er ordblind, skal det angives i uddannelsesplanen.

Ordblindeundervisning skal være en integreret mulighed i de unges forløb i alle FGU-spor.

Samarbejdet med FGU-institutionerne

Medarbejdere i den kommunale ungeindsats skal samarbejde tæt med FGU-institutionerne, så de unge oplever klar retning og sammenhæng frem mod ungdomsuddannelse eller job. Planer, dialog og evaluering er centrale dele af det gode samarbejde.

Det er et omdrejningspunkt i både den kommunale ungeindsats og for FGU-institutionerne, at unge med behov for en håndsrækning frem mod ungdomsuddannelse og job skal have målrettede og sammenhængende tilbud med klar retning. Det er en betingelse for, at det lykkes for den kommunale ungeindsats og FGU-institutionerne at etablere et tæt samarbejde.

Samarbejdet understøttes bl.a. af den unges uddannelsesplan, som FGU-institutionen udfolder i forløbsplanen. Et andet vigtigt element i samarbejdet er evalueringer af den unges progression.

Det er også vigtigt, at den kommunale ungeindsats og FGU-institutionerne har en tæt dialog og håndterer de unges eventuelle overgange mellem forløb sammen. Det er et godt afsæt for at forhindre, at de unge falder fra uddannelsen. Dialogen kan tage naturligt udgangspunkt i FGU-institutionernes registrering af de unges fravær. FGU-institutionerne skal afdække årsagerne til fravær for på den baggrund at hjælpe de unge med at nedbringe fraværet og fastholde dem i uddannelsen.

Vejen til FGU begynder med uddannelsesplanen

Vejen til FGU for unge, der er målgruppevurderet til uddannelsen, begynder med, at den kommunale ungeindsats udarbejder en uddannelsesplan. Uddannelsesplanen rummer bl.a. en beskrivelse af aftalen mellem den unge og den kommunale ungeindsats om, hvad forløbet skal føre til.

Samtidig skal uddannelsesplanen fungere som værktøj mellem de kommunale enheder. Den skal bl.a. sikre, at den unge ikke skal forklare sin situation og sit forløb forfra, hver gang han eller hun har kontakt med kommunen.

Uddannelsesplanen skal derudover understøtte samarbejdet om den unge mellem den kommunale ungeindsats og FGU-institutionen: Når den unge skal begynde på FGU, sender den kommunale ungeindsats de relevante oplysninger fra uddannelsesplanen til institutionen. Det kan fx være oplysninger om virksomhedspraktik, den unges særlige behov og faglige mål. Deling af oplysningerne skal til enhver tid følge de gældende regler for behandling af persondata.

Unge på FGU sikres løbende progression

På FGU er der løbende fokus på de unges faglige, sociale og personlige udvikling. De individuelle progressionsmål for de unge er opstillet i uddannelsesplaner, allerede inden de begynder på uddannelsen. Derefter tilrettelægger FGU-institutionerne undervisningsforløb, der giver de unge gode forudsætninger for at nå deres mål. Progressionen sikres bl.a. gennem månedlige evalueringer gennemført af FGU-institutionen.

FGU-institutionen laver på baggrund af uddannelsesplanen en forløbsplan med beskrivelse af, hvordan målene med FGU-forløbet skal opnås. Det fører til individuel tilrettelæggelse af undervisningen for den unge ud fra de opstillede mål og eventuelt særlige hensyn. Forløbsplanen skal desuden danne udgangspunkt for at evaluere den unges udvikling undervejs i FGU-uddannelsen.



TJEKLISTE Uddannelsesplanen

Uddannelsesplanen er et centralt værktøj for de kommunale medarbejdere for både samarbejdet med de unge og med FGU-institutionerne.

- ✓ Uddannelsesplanen skal beskrive uddannelsesmål, den unges ønsker og behov, indsatser, udviklingsmål, aftaler om fx virksomhedspraktik og samarbejde.
- ✓ Ved hjælp af uddannelsesplanen skal de kommunale medarbejdere tilrettelægge et forløb for den enkelte unge, som er realistisk, sammenhængende og tager udgangspunkt i den unges behov.
- ✓ Uddannelsesplanen skal være fleksibel og kunne justeres, i takt med at den unge får nye erfaringer, ønsker og behov.
- ✓ Uddannelsesplanen skal sikre overblik og ejerskab hos den unge. Det kalder på tæt samarbejde mellem den unge og de kommunale medarbejdere, hvor også relevante fagpersoner inddrages.
- ✓ Uddannelsesplanen skal danne afsæt for samarbejdet med FGU-institutionen, der udarbejder en forløbsplan ud fra uddannelsesplanen.

Tjeklisten herover er ikke udtømmende. Der kan være andre relevante informationer, som skal med i uddannelsesplanen.



Hvad er formålet med planerne?

Uddannelsesplanen beskriver, *hvad* den unge skal opnå, mens forløbsplanen beskriver, *hvordan* det skal ske.



Tæt og konkret samarbejde er afgørende

Dialog og aftaler om overgange og sammenhæng fra ungeindsatsen til uddannelsen. Det er en nøgle til at skabe gode resultater for ungemålgruppen, mener rektor og tidligere UU-leder.

Tæt og løbende dialog er afgørende for et stærkt samarbejde mellem kommunernes ungeindsatser og FGU-institutionerne. Det vurderer rektor Sune Agger fra Learnmark Horsens, der med en fortid som leder af UU Horsens Hedensted kender samarbejdet fra begge sider af bordet:

”Hvis man ikke tager opgaven på sig i fællesskab, så lykkes det ikke. Vi ved fx, at de unge risikerer at falde fra i overgange, og derfor må vi sammen forpligte os til at tage dem i hånden – og det er jo også det, den kommunale ungeindsats og FGU skal gøre”.

Sune Agger giver disse råd til at sikre et godt samarbejde til gavn for de unge på FGU:

1. Skab sammenhæng i overgange

Det kan fx være en idé med et princip om, at en ung aldrig må møde en ny professionel, uden at der er en kendt professionel med første gang. Det er også vigtigt at have faste dialoger mellem ungeindsatsen og FGU-institutionen, gerne både i formelle og uformelle fora.

2. Gør det klart, hvem der har depechen

Unge i målgruppen for FGU har behov for, at det er helt tydeligt, hvem de skal henvende sig til. Vejlederen i den kommunale ungeindsats? Læreren på FGU? Det bør være en og kun en person.

3. Følg de fem F'er

Hav altid *forventninger* til de unge, uanset deres udgangspunkt. Sørg for at fortælle, at de bliver del af et positivt *fællesskab* på FGU, og at de får *fingerne i praksis*. Tal *fleksibiliteten* på FGU op – her indrettes uddannelsen efter dem, ikke omvendt. Og sæt ord på, hvilken *forskel* uddannelsen kan gøre for deres videre vej.

Forløbsplanen danner afsæt for den unges progression

I forløbsplanen beskriver FGU-institutionen, hvordan den unge undervejs i uddannelsen når sine mål på vejen mod ungdomsuddannelse eller beskæftigelse.

Fx skal den beskrive:

- Hvordan målene i uddannelsesplanen bliver nået.
- Hvilket spor den unge vælger.
- Hvordan den unge indplaceres niveaumæssigt.
- Hvilke valgfag den unge tager.
- Om uddannelsen rummer kombinationsforløb.
- Om erhvervstræning indgår i forløbet.
- Om virksomhedspraktik indgår i forløbet.
- Om den unge modtager ordblindeundervisning.
- Om der foranstalles specialpædagogisk støtte.

For unge med personlige eller sociale udfordringer skal forløbsplanen også beskrive, hvordan skolen tilrettelægger undervisningen med henblik på at udvikle den unges kompetencer på områderne med udfordringer.

Den kommunale ungeindsats' opgaver, når en ung skal på FGU

Den kommunale ungeindsats har det fulde ansvar for at gøre alle unge klar til at gennemføre en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse. Når vejen for en ung går via FGU, er det en opgave for den kommunale ungeindsats' medarbejdere at:

- Vejlede og målgruppevurdere den unge
- Udarbejde en uddannelsesplan med mål og indhold, som motiverer den unge og tager højde for den unges samlede situation
- Tilbyde den unge én kontaktperson, hvis den unge har behov for det
- Etablere virksomhedspraktik til den unge, hvis praktik er en del af uddannelsesplanen
- Overlevere relevante oplysninger fra uddannelsesplanen til FGU-institutionen med henblik på en god overgang og forløbsplan for den unge
- Justere og godkende uddannelsesplanen efter behov
- Opsøge løbende dialog med FGU-institutionen om den enkelte unges progression.

Evaluering skal følge og sikre progression

På FGU skal den unge udvikle sine personlige, sociale og faglige kompetencer. Det sker ved at nå de mål, den kommunale ungeindsats har formuleret i uddannelsesplanen. Tæt og løbende dialog mellem lærere og vejledere kan bidrage til, at den unge bliver støttet på vej mod at nå målene - og det samme kan de tre evalueringer, som FGU-institutionen skal gennemføre:

1. *En indledende evaluering*, som skal give skolen et indtryk af den unges niveau i dansk og matematik ved opstarten på FGU.
2. *Månedlige evalueringssamtaler mellem den unge og en lærer* ud fra den unges forløbsplan. Formålet er løbende opfølgning på den enkelte unges udvikling.
3. *En afsluttende evaluering*, når den unge har gennemført sit FGU-forløb. Læreren skal i denne evaluering beskrive udbyttet, herunder resultaterne fra de afsluttende prøver i den unges fag og faglige temaer.

Evalueringsaktiviteterne er naturlige punkter i dialogen mellem den kommunale ungeindsats og FGU-institutionen om den enkelte unges progression.

” *For at de unge kan blive uddannelsesparate eller bare parate til at vælge, er det vigtigt, at der er nogen, der tager dem i hånden og præsenterer dem for nogle muligheder, så de kan finde vej til det, de interesserer sig for.*

Jeanette Lystrup, vejleder,
Ringsted Kommune



FGU finansieres af kommunen og staten

FGU-institutionerne er selvejende og får tilskud udbetalt af staten. Kommunen betaler 65 pct., mens staten betaler 35 pct. af de faktiske udgifter.



Lov om FGU

Lov om forberedende grunduddannelse fastlægger formålet med og sætter rammerne for struktur, indhold m.v. for den forberedende grunduddannelse.

Læs mere her: <https://uvm.dk/-/media/filer/uvm/udd/fgu/180606-indholdsloven.pdf?la=da>

Lov om FGU-institutioner

Lov om institutioner for forberedende grunduddannelse fastlægger rammerne for de statsligt selvejende institutioner, der varetager udbuddet af FGU. Det er hovedformålet med loven at skabe et fleksibelt, sammenhængende og lokalt forankret udbud af FGU.

Læs mere her: <https://uvm.dk/-/media/filer/uvm/udd/fgu/180606-institutionsloven.pdf?la=da>

Lov om den kommunale ungeindsats

Lov om ændring af lov om vejledning om uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse mv. (Kommunal indsats for unge under 25 år) beskriver bl.a., hvordan den samlede ungeindsats skal koordineres, samt hvad formålet er, nemlig at alle unge kommer godt videre i uddannelse eller beskæftigelse efter grundskolen.

Læs mere her: <http://uvm.dk/-/media/filer/uvm/udd/fgu/180606-kui-loven.pdf?la=da>

Sådan er FGU-institutionerne organiseret

Der er i alt 27 FGU-institutioner. Hver FGU-institution dækker i gennemsnit over tre skoler fordelt i forskellige kommuner. Nogle institutioner har fire eller flere skoler, mens andre kun har en skole.

Det er hver FGU-institutions opgave at fordele de unge, der er målgruppevurderet til FGU af kommunen, på

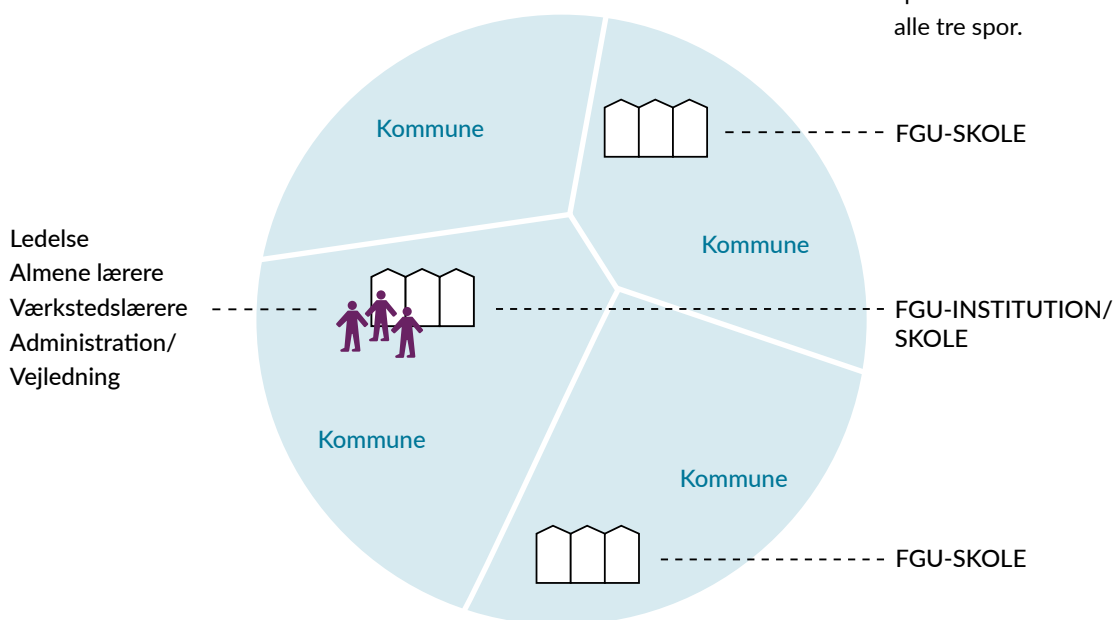
de forskellige skoler i deres dækningsområde. Det er også institutionens opgave at rekruttere lærere, ledere og vejledere, som kan skabe en rummelig og tryk kultur for de unge på institutionen, opbygge relationer til de unge, differentiere undervisningen og sikre sammenhæng for fællesskabet og den enkelte.

Medarbejdere

Er ansat i institutionerne og arbejder på institutionernes skoler.

Institutionen

Består af i gennemsnit tre skoler, som er geografisk spredt. Hver skole har alle tre spor.





FGU får de unge videre via praksis

FGU løfter den samlede kvalitet i uddannelsesindsatsen for målgruppen. Uddannelsen imødekommer målgruppens mangfoldighed og tilbyder de unge et sammenhængende og målrettet forløb med passende udfordringer og trygge rammer. Uddannelsesforløbene tager direkte og fleksibelt udgangspunkt i den enkelte unges progressionsmål og er et effektivt redskab på den unges vej frem mod uddannelse og beskæftigelse.

Al undervisning på FGU retter sig mod praksis. For både almene fag og faglige temaer centrerer undervisningen sig om at gøre det faglige virkelighedsnært, så fx teorier fra de almene fag kædes sammen med det, de unge arbejder med i de praktiske fag.

Se også!

Undervisningsministeriet har i første halvår af 2019 udgivet en serie med hæfter om følgende punkter i den kommunale ungeindsats:

Målgruppevurdering
Uddannelsesplan
Kontaktpersonordning
Virksomhedspraktik.

Derudover har ministeriet udgivet en pjece om FGU til de unge samt en pjece om organisering af FGU-undervisning.

Find publikationerne på uvm.dk